

Wakali teener astus sella juurde, et folmandamat sella helistama hakata.

„Tooge ta vägisi rongi!“ hüüdsiivad mõned wagunist. Kell helises.

„Ruttu, ruttu!“ sisendas Jaak õige turjaks saades ja kargas waguni ehiselt maha, et laphi üles aidata.

Kondustor andis wilega märku. Rong hattas liikuma.

„Ennem surma, tui Siberisse!“ ütles Tiiu, tahmas omad lapsed kaenla alla ja tahtis end rongi alla heita.

Jaak oli nii ehmatanud, et ta lätt ega jalga liigutada ei suutnud. Weel üks samm ja Tiiu olets nutja lastega liikuva rongi all olnud.

Ligidal olev raudtee shandarm oli aga osja märganud ja tafistas Tiiut, tagant õladest linni wööttes.

Rong sõitis wäljarändajatega ja Jaagu fraamiga ära. Jaak, Tiiu ja lapsed viidi wakhalisse, kus protokoll tehti. Jaamaulem andis Jaaguse nõu kodumaale jääda ja telegraafieris järgmiste joama ette, et Jaagu fraam sinna maha jääetaks. Nüüd sõitis Jaak oma perekonnaga saatjatega ühes kodu ja jää ühe sugulase juurde R. valda förvuliseks.

Poolteist aastat oli Jätsjaadik mööda läinud, tui wälja-rändajad Siberisse asusid. Talv oli tulekul, ja nagu rändajad linnud talvels lõune poole lendavad, nii tulivid poolteise aasta eest Siberisse rännanud perekonnad ülsteise järele kodumaale tagasi. Ulinult paar perekonda oliwad Siberi taigadesse õnne katsuma jäänud. Viitu wäljarändajat olid oma perekonnaist mõne liikme vörerasesse mulda matma pidanud, kõikidel oli viimane tui rahakopilas otsas, ja alandlikult palusid nad nüüd sugulasi, et nad talvels neid oma ulu alla wöitäsiwad.

„Kesl pölist metha pandi meid asuma,“ ütlesid nad; „ei ainujiki walmis pöllulapikfest ega pea varju. Hundid ja karud läisid meile wödersiks, waewaga haritud ja wälja-juuritud pöllul wööttes kilm wilja ära, abiraha ei ulata. nud häda kustutusels.“ Niisugust laebust oli pea kõitide sunist kuulda.

„Päris hea,“ ütles Jaak oma naejele, tui ta wallamaja juurest tulles, kus ta wäljarändajate lugu oli kuulnud, „päris hea, et sa end rongi alla heita tahtsid — nüüd elame ometi kõif!“

„Kumal see kumm oli,“ ütles Tiiu, „aga häda ajab härja laewu — parata polnud midagi. Ma olin meelet ära heitmas.“

„Ei ma end enam omast wallast lubugi liiguta,“ ütles Jaak.

„Noh, wallast liigutada wööd kumm, aga õrgu sind enam Siberi fullamaad ja Wologda wiljasalived meelitagu. Nääd nüüd, et naestel rohlem arusaamist on, tui mõnel mehel,“ ütles Mari.

„Nii ta kumm näitse olevat,“ siitis Jaak järele, wööttes piibunoju taskust, pani juhu, tömbas tiluga tulb, pani piibu põlema ja ütles siis nagu julgust saades: „Saa nüüd jellest ilmast aru, kus see hea wööd halb. Ühel Siber linn, teisel seal — aruotja pole kustkil! . . .“ A. Gr.

Tagasiwaade.

Politilistes oludes oli 1908 aasta viimasel poolel põhjapanewaid muudatusi. Sündmused nagu ajasiwad üks-teist taga. Politiline olukord muutus üleüldiselt. Kõige-mahajäetumates maades, nagu Türgi- ja Persia maal, ärkas rahwas — ja wanad walitused kõitusiwad. Türgimaa revolutsion oli see, mis kiwi weerema panti. Noortürlased paniwad riigipöörde toime. Kolm päewa enne konstitutsioni wäljakulutamist Türgimaa ei teadnud peale wande seltsi laete leegi, mis tulemas on. Et Europa waheljegamise plaanisid nurja ajada, andis sultan Noor-Türgi komitee nöödumistele järele ja kuulutas konstitutsioni wälja. See konstitutsion ei ole kumm mis, waid ta pidi juba 1876 aastast jaadit matmas olema. Dieti oli see siis teine Türgi parlament mis 17. detsembril 1908 oma tegewuust algas. See päew oli Türgimaa pidupäevake.

Kuid jellele järgnesi wad Türgimaa lahjulised sündmused: Bulgaria lõi end Türgimaa ülemvalitsuse alt lahti ja kuulutas end Ida-Rumeliaga ühiets Bulgaria tuning-riigiks. Austria tarvitab parajat silmapillu ja siitis Türgi provintsid — Bosnia ja Herzegovina — jäädavalt enese fulge. Ka Kreeta saar tahtis end Türgimaa küljest lahti lisfuda ja Greciamaaga ühineda. Serbia hattas ägedastest Austria teguviisi vastu protesteerima ja sardeti juba, et Serbia ja Austria wahel sõda tuleb. Selleks ühitas Serbia sõjaväes Kroonprints Georg. Mõõduksamadel ollustel läks viimaks sorda sõjahimulisi waigistada. Ka wäifene Montenegro oli Austria peale Bosnia pärast pahane. Bulgaria tunnistati juurriikide poolt iseseiswats. Ilue aasta algul